

מראי מקומות- זבחים צ"ז

(א) **כל יום ויום נעשה גיעול לחבירו- הק' המקדש דוד** (ל"א, ריש אות ג'), דהק' דנהי דשוב אין שייך חשש בליעות, כיון דכל יום נעשה גיעול לחבירו, אבל על הצד דבישול בלא בלוע צריך מריקה ושטיפה, א"כ תיפוק ל' דצריך מריקה ושטיפה מחמת הבישול שבו. וכ' דאולי אף אם בעי מריקה ושטיפה, אי"ז אוסר הכלי מלהשתמש בו, רק שיש עליו דין שצריך לעשות בו מו"ש. וא"כ, י"ל דמחמת הבליעות שבו, סגי בהא דכל יום נעשה גיעול לחבירו, ולגבי הדין דצריך מו"ש, בזה מספיק מה שבסוף הרגל עושה מו"ש.

(ב) **כל יום ויום נעשה גיעול לחבירו- תמה המקדש דוד** (ל"א, ג', ד"ה ובעיקר), איך יכול לבשל כל היו"ט משום דכל יום נעשה גיעול לחבירו, הא איכא שבת דאסור לבשל, וממילא אם מבשל שלמים ע"ש, הרי במוצאי שבת נעשה נותר, וא"כ איך יכול לבשל בכלי זה. וע' באילת השחר (על המשנה צו: דכ' עצה לזה, דיעמיד הכלי על האש מבעוד יום, ויעמיד כלי אחר מלא מים באופן דבמשך השבת ישפכו המים מהכלי אל הקדירה, וממילא יבשלו הקדירה המים בשבת, ועי"ז יפלטו בליעות של השלמים שבישל בע"ש.

(ג) **כל יום ויום נעשה גיעול לחבירו- וק',** מה ס"ל לרבנן דחולקים על ר' טרפון, הרי לכאור' זה סברא פשוטה היא. וכ' הראב"ד בפי' לתורת כהנים פ' צו (ספרא פרק ז') "וחכמים לא ס"ל הא דר' טרפון משום דחיישינן שמא לא יגיע הבישול השני למקום הראשון, אי נמי כדי שלא יקל במריקה ושטיפה". וע' בחי' הגרי"ז על הרמב"ם (מע"ק ח', י"ד, ד"ה והנראה) דכ' דמדברי הראב"ד משמע דכל זה הוא סברא דרבנן, אבל מדאורייתא מודו רבנן לר' טרפון דלא בעינן מריקה ושטיפה, כיון שכל יום

נעשה גיעול לחבירו. וע"ש שכ' לפרש בדעת הרמב"ם דס"ל דבאמת ר' טרפון וחכמים חולקים מעיקר הדין, דחכמים ס"ל שיש זמן מסויים לקיום מצות מריקה ושטיפה, וזהו בזמן אכילה, ור' טרפון ס"ל דאין זמן מסויים לדין מריקה ושטיפה, ולכן יכול להיות אף אחר הרגל. אולם עדיין הי' ק' להגמ', נניח דאינו צריך לעשות המריקה ושטיפה עכשיו לדעת ר' טרפון, מ"מ איך מבשל בו, הרי סכ"ס איכא איסור נותר שבלוע בו. וע"ז ביאר הגמ' דכל יום נעשה גיעול לחבירו, וממילא נפלטו הבליעות דנותר, אבל מ"מ עדיין איכא דין מריקה ושטיפה דצריך לעשות בסוף. וע"ש מה שהאריך בזה, ואכמ"ל.

(ד) **ש"מ מריקה בחמין- הק' העולת שלמה,** למ"ד טעם כעיקר דאורייתא, א"כ למה צריך קרא למריקה ושטיפה, תיפוק ל' מהלימוד דצריך להגעיל כלי מדין. ותי' או שיש נפק"מ לענין דצריך מים דוקא, או דאפי' אם אינו בן יומו עדיין צריך מריקה ושטיפה, וגם יש נפק"מ דאם אינו רוצה להשתמש בכלי זה עוד, מ"מ מדין מריקה ושטיפה לא נפיק, וצריך לעשות מו"ש.

(ה) **אם יש בהן בנותן טעם וכו'- והגמ' פי'** דאם יש בהן בנותן טעם צריכין מריקה ושטיפה. וע' במקדש דוד (ל"א, ד'), דכ' דאם יש בהן חתיכות ניכרות, אז אפי' אם אין בהן נותן טעם צריכין מריקה ושטיפה, דבכה"ג ליכא ביטול כלל. אע"כ מיירי דאין החתיכות ניכרות, ומה דצריך מריקה ושטיפה, לא הוי אלא מדרבנן, דמדאורייתא בטל ברוב, ורק מדרבנן אין כאן ביטול כיון שנותן טעם.

(ו) **אין בהן בנותן טעם וכו'- ע' בלקוטי הלכות** (זבח תודה ד"ה בישל) שהביא מה שהביא הטהרת הקודש לעיל (צה:): ראי' ממתני' דשאלת רמי בר חמא לעיל

דאפי' אם העשה בדבר א' והלאו בדבר אחר, מ"מ שייך בי' עדל"ת, שהרי כאן הלאו הוא בהחלק של פסול, והמצוה הוא בחלק של הכשר, ומ"מ הק' הגמ' וניתי עשה וכו'. וע"ע בהגהות שם שהוכיח ג"כ כן מהמשך הגמ' כאן, דרוצה הגמ' להוכיח דאין עשה דוחה ל"ת שבמקדש מהא דעשה דאכילת מוח שבפסח אינו דוחה הלאו דשבירת עצם, ואף דשבירת העצם ואכילת המוח הם בב' דברים שונים.

(י) **וניתי עשה ולידחי את לא תעשה - ע'** בשו"ת חת"ס (או"ח מ"ט) שדן בשיעור של מצות אכילת קדשים. וכ' דמבואר בכמה מקומות דאיסור אכילת קדשים פסולים הוא כזית. וא"כ, אם איתא דמצות אכילת קדשים הי' בכל שהוא, א"כ מה הק' הגמ' נתי עשה וכו', הא ודאי אינו דוחה הלאו, שהרי אפשר לקיים שניהם, דיכול לאכול הקדשים פחות פחות מכזית, ומדחק' הגמ' וניתי עשה וכו', ע"כ מוכח דשיעור אכילת קדשים הוא כזית. וכע"ז ע' באילת השחר דהק' דלמ"ד דחצי שיעור אסור מן התורה, איך מתחיל לאוכלו, הרי מיד עובר באיסור אכילת איסור, ועדיין לא קיים המצוה.

(יא) **אין עשה דוחה את לא תעשה שבמקדש - ע'** בעולת שלמה שכ' להגדיר דזהו רק בלא תעשה שהוא מיוחד למקדש, אבל בלא תעשה אחר, אף דעכשיו נמצא שהוא במקדש, שפיר אמרי' דעשה יכול לדחות אותו, וע"ש עוד בזה.

(יב) **ר' אשי אמר יקדש עשה הוא, ואין עשה דוחה את ל"ת ועשה - ע'** בנודע ביהודה (תניינא, אה"נ קמ"א ד"ה ונלע"ד) דהביא מה שהק' האחרונים דהא לא תי' ר' אשי הקו' ממוח דקרבן פסח. והביא דהטו"א והשעה"מ כ' דר' אשי מודה לתי' של רבא דאין עשה דוחה ל"ת שבמקדש, אלא דלענין הא דבליעת פסולים כ' עוד תי'. אולם כ' הנו"ב דדוחק הוא, ולכן הוא תי' דס"ל לר' אשי

(לענין אם תלאו באויר) אינו אלא לענין כלי חרס, דהא לכאור' מבואר ממתני' לא אכפת לן אם יש כאן בישול, כל שאין כאן בליעות, דהא סכ"ס הוא ודאי בישול הקדשים, ומה לי דאין נותנין טעם, אע"כ הכל תלוי בבליעות, ומה דשואל הגמ' לעיל הוא רק לענין שבירת כלי חרס. ודחה הלקו"ה דשאני הכא דנתבטל הקדשים בהחולין לגמרי, וא"כ אינו נחשב דבישול קדשים בכלל. וע"ע באילת השחר דמפקפק בתי' הלקו"ה, והוא כ' דאולי צריך להיות עכ"פ בישול דשייך בי' בליעות, ובישול באויר הכלי שייך בי' בליעות, רק דאין בליעות בפועל כיון שאינו נוגע בדפנות, משא"כ היכא דנתבטל, הרי במציאות אין שייך בליעות בבישול כזה.

(ז) **דאי תנא קדשים וחולין, וכו' - העיר האילת השחר**, הא התורה אמרה אחרי רבים להטות, ומה שייך לומר סברות בזה. וע"ש שכ' להוכיח מכאן דאף שהתורה חידש הדין דרוב, מ"מ מסרה הכתוב לחכמים לענין איזה דברים אמרי' ביטול ולענין איזה דברים לא יהי' שייך ביטול, אף מן התורה. וע"ש שהביא עוד דוגמאות לזה.

(ח) **וניתי עשה ולידחי את לא תעשה - ע'** בטורי אבן (ר"ה כח: ד"ה הרי), שהביא מש"כ תוס' בעירובין (ק') דהיכא דבא הצורך לדחות הלאו בשביל קיום העשה ע"י פשיעתו, אז לא אמרי' עדל"ת. והק' הטו"א, הא כאן מבואר דלא כן, דהא מה שצריך לאכול הפסול הוא משום דהי' פושע ונגע הפסול עם הכשירה, ומ"מ הק' הגמ' דליתי עשה ולידחי ל"ת. וע"ש מש"כ בקו"א בשם השער המלך לתרץ, דשאני הכא דלא הי' שום לא תעשה עד שחל החיוב עשה, דהא הפסול בעצמו הוא פחות מכשיעור, וא"כ אין שייך בי' האיסור עד שיצטרף להיתר, ובאותה עשה כבר אי' להעשה, וא"כ שפיר דחה.

(ט) **וניתי עשה ולידחי את לא תעשה - ע' בטורי אבן (ר"ה כח: ד"ה הרי)** שהוכיח מכאן

דקו' זו מעיקרא ליתא, דס"ל דאי"ז
נחשב בעידנא מה שהוא שובר העצם
קודם שאוכל המוח.

יג) ויעלהו לעולה- ע' באילת השחר שהביא
מה שהק' האחרונים דלמה לא הביא
הפסוק לעיל מיני' דכתיב לגבי יצחק
עצמו והעלהו לעולה, ולא פסוק זה
המאוחר דמיירי בהאיל. והביא דתי'
הגרי"ז דאין להביא רא' מקרבן אדם,
דשם יש בה דינים אחרים. וע"ש באילת
השחר מה שהאריך לפלפל בכל זה.